

رابطه شکاف نسلی با آسیبهای اجتماعی در نوجوانان شهر تهران

مقدمه: پدیده شکاف نسلی میان والدین و فرزندان، به‌منزله نسل دیروز و نسل امروز در دهه‌های اخیر، به یکی از مسائل اساسی در حوزه آسیب‌شناسی خانواده تبدیل شده است. به عبارتی، دگرگونی و تغییر در ساختار روابط بین والدین و فرزندان، در خانواده‌های امروزی به چشم می‌خورد. از آنجایی‌که خانواده به‌عنوان نخستین کانون زندگی مشترک و جامعه‌پذیری فرزندان، همان‌گونه که می‌تواند در کنترل انحرافات اجتماعی نقش مؤثری داشته باشد، در صورت نابسامانی و بحرانی بودن روابط بین اعضاء، در بروز بسیاری از آسیبهای اجتماعی نیز تأثیرگذار خواهد بود. پژوهش حاضر با هدف مطالعه رابطه شکاف نسلی با آسیبهای اجتماعی در نوجوانان شهر صورت پذیرفت. روش: این پژوهش از نوع پژوهش توصیفی تحلیلی و ازلحاظ روش، کمی و از نوع پیمایش و با در نظر گرفتن معیار زمان، مقطعی است. جامعه آماری شامل خانواده‌های دارای فرزند ۱۰ تا ۱۹ ساله شهر تهران است که با نمونه‌گیری به‌صورت خوشه‌ای چندمرحله‌ای در بازه زمانی نه‌ماهه (خرداد تا اسفند ۱۳۹۹) به‌تناسب خانواده‌های ساکن در مناطق دو، نه و شانزده با بهره‌برداری از فرمول کوکران، تعداد ۳۷۴ نفر انتخاب شدند. ابزار پرسشنامه محقق‌ساخته بود که برای تعیین روایی پرسشنامه از روش اعتبار صوری، برای محاسبه پایایی از روش آلفای کرونباخ و برای تحلیل داده‌ها از نرم‌افزارهای SPSS و لیزرل استفاده شده است.

یافته‌ها: شکاف نسلی با بروز آسیبهای اجتماعی در بین نوجوانان شهر تهران ارتباط معنادار و مستقیمی دارد. همچنین، شکاف نسلی با بروز آسیبهای پرخاشگری، سرقت، ترک تحصیل، خودکشی، مصرف مواد و فرار از منزل نیز ارتباط معنادار و مستقیمی دارد.

بحث: آسیبها و مسائل اجتماعی محصول فرایند مختل شده جامعه‌پذیری و بازتولید آن در خانواده‌ها و جامعه است. عدم مدیریت شکاف بین نسلها از یکسو زنگ خطری است برای فروپاشی نظام خانواده که در آئین اسلام و فرهنگ ایرانیان از جایگاه خاصی برخوردار است. از سویی دیگر این شکاف همراه با بروز آسیبهای اجتماعی، یکی از موانع اصلی توسعه اجتماعی کشور خواهد بود.

۱- **زینب مینقی اقدم**
دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی، گروه جامعه‌شناسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۲- **خلیل میرزائی**
دکتر جامعه‌شناس، گروه جامعه‌شناسی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران، (نویسنده مسئول).
<mirzaekhalilr@yahoo.com>

۳- **خدیجه سفیری**
دکتر جامعه‌شناس، گروه جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصاد، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران

۴- **عالیه شکر بیگی**
دکتر جامعه‌شناس، گروه جامعه‌شناسی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

واژه‌های کلیدی: شکاف نسلی، آسیبهای اجتماعی، خانواده، نوجوانان

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۵/۱۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۳/۱۷

The Relationship between Generation Gap and Social Harms among Teenagers in Tehran

▶ 1- Zeynab Meynaghi aghdam

Ph.D. student in Sociology,
Department of Sociology,
Department of Research
Sciences, Islamic Azad
University, Tehran, Iran.

▶ 2- Khalil Mirzaei

Ph.D. in Sociology,
Department of Sociology,
Roudhan Branch, Islamic
Azad University, Tehran, Iran
(Corresponding Author)
<mirzaeikhalil@yahoo.com>

▶ 3- Khadije Safiri

Ph.D. in Sociology,
Department of Sociology,
Faculty of Social Sciences
and Economics, Alzahra
University, Tehran, Iran.

▶ 4- Aliye Shekarbeigi

Ph.D. in Sociology,
Department of Sociology,
Central Tehran Branch,
Islamic Azad University,
Tehran, Iran

Keywords:

Generation gap, Social
damages, Family, Adoles-
cents

Received: 2021/08/01

Accepted: 2022/06/07

Introduction: The phenomenon of generation gap between parents and children, as yesterday's generation and today's generation in recent decades, has become one of the most important issues in the field of family pathology. The aim of this study was to study the relationship between generation gap and social damages among adolescents in Tehran.

Method: This research is descriptive-analytical and quantitative in terms of methodology and survey type, considering cross-sectional time criterion. The statistical population consisted of families with 10-19 years old children in Tehran who were selected by multi-stage cluster sampling in the nine-month period in proportion to the families living in districts 2, 9, and 16 using Cochran formula. The instrument was a researcher-made questionnaire, and to determine its validity, face validity method was used to calculate the validity of Cronbach's alpha method, and SPSS and Lisrel software were used to analyze the data.

Findings: The results of the research indicated that generation gap has a significant and direct relationship with the incidence of social damages among adolescents in Tehran. Also, generation gap has a significant and direct relationship with aggression, theft, dropout, suicide, drug use and running away from home.

Discussion: Social issues are the product of the disrupted process of socialism and its reproduction in families and society, the lack of management of the gap between generations on the one hand is an alarm for the collapse of the family system, which has a special place in the Islamic religion and Iranian culture, and on the other hand, this gap along with the occurrence of social damages will be one of the main obstacles on the way of the social development of the country.

Extended abstract

Introduction: Nowadays, the pace of social change is accelerating compared to previous decades, and in the meantime, intergenerational mobility and generation gaps have attracted the attention of many social scientists. The new generation is interested in change for two reasons and is more flexible in the face of new values. First, it has an arbitrary nature due to its age and seeks a new identity and personality independence. Second, because they are in a marginalized position of society and not in a state of apprehension, they are more inclined to change (Bramki, 2011: 22) Iranian society has undergone significant changes in recent decades due to being in the context of new social and international conditions and extensive communication and interaction with other communities. Accordingly, due to its construction, the family has been in step with other institutions and components of society in the adaptation of socio-cultural developments of society and has been in the process of changes. These changes and transformations from demographic aspects such as changes in family size, composition of family members, average age of marriage, etc. to changes in the roles of members, the type of their relationship with each other and social, emotional and supportive functions of the family (Khosrow Shahi, 2014: 81). Failure to transmit the legacy of the past and correct and practical experiences due to revealing contradictions and inconsistencies in the policy of life and verbal differences gradually or suddenly dig out the deep gap between the generations and aggravate the problem. The unjust and destructive image that the older generation sometimes hold as regards the younger generation, accusing them of disregarding religious teachings, historical roots, and genuine behaviors, is the result of this inability to convey concepts, receive feedback, and relationship differences (Mohammadi, 2013: 166). Durkheim (2000) sought social causes for social phenomena and believed that social factors such as inappropriate family conditions, lack of love, parental incompatibility, divorce, parental delinquency, poor family economic status, etc. play a decisive role in delinquency and there are social harms for individuals “. (Durkheim, 2000: 503) As a result of social change, families and their functions also change, and value and normative differences arise between parents and children, which can be considered as a kind of generational distance. This distances them from the lifestyle of parents

and family. Such a situation reduces the understanding of parents and adolescents and young people and fosters differences between them. On the other hand, these conditions increase the feeling of loneliness, isolation, depression, delinquency, and social deviations of young people and adolescents and make them suffer from various cultural and social problems. Generational divisions create discord and aggression among family members and lead to external crises leading to a safe and peaceful family environment. It increases social nervousness and causes individuals and age groups to take a stand against each other in various fields, gradually weakening the emotional bonds that are necessary for human social life. And the alienation of the members of a family, family, neighborhood and city. The generation gap is a crisis that creates a crisis, so a penetrating and long-term view with well-codified and expert programs is one of the ways to reduce the educational and moral damage of the intergenerational gap. Besides, the issue of generation gap becomes more apparent when in this progressing process, the greatest impact is imposed on the weaker sections of society, so it is very important to pay attention to this matter. The aim of this study was to study the sociological generation gap in the incidence of social harms among adolescents.

Method: The current study is quantitative and survey type, and it is cross-sectional considering the time criterion. The statistical population included families in Tehran with children aged 10 to 19 years old, which were selected by sampling in multi-stage clusters according to the families living in different areas using the Cochran's formula ($N = 374$). The instrument was a researcher-made questionnaire, and to determine its validity, face validity method was used to calculate the validity of Cronbach's alpha method, and SPSS and Lisrel software were used to analyze the data.

Findings: Findings showed that «generation gap is significantly and directly related to the incidence of social harms among adolescents in Tehran», and this means that harms and social issues are the product of the disrupted process of socialization and its reproduction in families and society, and raising the level of awareness in families is of great importance and necessity.

Discussion: Therefore, in order to reduce the incidence of social harms in society, the following proposals are proposed:

- Interaction and dialogue between the old generation and the new generation (youth) and negotiation on the disputed values of these two generations based on logical patterns;
- The importance of the old and adult generation to the expectations and values of the new generation;
- Reducing the value gap between the two generations by using cultural and educational workshops to create a common goal for a healthy and useful life; and
- Considering the significance of the companionship relationship with deviant peers and friends with the formation of deviant behavior and learning high-risk behaviors in young people, monitoring children's social interactions is very effective and with a logical approach, the consequences of social interactions with deviant people can be reminded to young people. To prevent this harmful process (companionship and influence of rare and deviant friends), controlling and persuading young people through negotiation and reasoning is desirable.

In this regard, the following suggestions are made:

- Interaction between the family system and youth to solve problems and problems;
- Determining social criteria and norms of friendship and camaraderie by reference groups;
- Teaching friendship skills and determining appropriate friendship patterns by a relevant social institution;
- Considering the importance of the media in the formation of thoughts, ideas, facts and also its impact on the occurrence of high-risk behaviors, appropriate action for desirable socio-cultural policy in national media and virtual networks, it seems necessary; in such a way that the tendency of the audience to mass media contrary to social values is reduced.
- Accordingly, the following suggestions are made:
- Holding symposiums between specialists and psychologists of the family and youth under the auspices of Imam Khomeini;
- Forming special working groups for families and using specialists and help-

ers in the field of social issues and injuries, social scientists and psychologists in these working groups

- Providing cultural and educational programs related to high-risk behaviors for schools and universities by the media;
- Preparation and construction of moral and cultural animations; and
- Control of violent and immoral programs and management of harmful computer games by the family - adherence of the media in informing the citizens about the news and events of the society and avoiding exaggeration, censorship and lying.

Ethical considerations

The present study is descriptive, analytical and quantitative in terms of method. The principles of trustworthiness in the use of sources have been observed by mentioning the name and date of the work. Also, in the stage of collecting information and analyzing and interpreting data, honesty and respecting the rights of all people are taken into account. Here, it is necessary to thank all the people who helped us in doing this research.

مقدمه

شکاف نسلی مفهومی بسیار گسترده و پیچیده است که محدوده تحلیل و بررسی آن شامل اختلافات روانی، اجتماعی و فرهنگی از یک طرف و تفاوت در بینش و آگاهی، اعتقادات، پندارها، انتظارات، جهت گیریهای ارزشی و الگوهای رفتاری میان دو یا چند نسل از طرف دیگر است که این امور را بطور هم‌زمان در یک جامعه مورد بررسی و کاوش قرار می‌دهد. از دیرباز تاکنون این موضوع توسط اکثر جامعه‌شناسان، روانشناسان، روانشناسان اجتماعی، مردم‌شناسان فرهنگی، صاحبان اندیشه‌های سیاسی مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. در صورتی که انتقال فرهنگ و ارزشها با مشکل مواجه شود یکی از پیامدهای آن، شکل‌گیری پدیده تلخ اجتماعی شکاف ارزشی درون خانواده و بین نسلها خواهد بود (موسوی، ۲۰۱۳).

خانواده در ایران در چند دهه اخیر به دلیل قرار گرفتن در متن شرایط جدید اجتماعی و بین‌المللی و ارتباطات گسترده و تعامل با جوامع دیگر با دگرگونیهای مهمی روبه‌رو بوده است. همچنین به دلیل ساخت‌یابی آن در انطباق با تحولات اجتماعی □ فرهنگی جامعه، همپای با سایر نهادها و اجزای جامعه و در جریان تحولات قرار گرفته است. این تحولات و دگرگونیها از جنبه‌های دموگرافیک نظیر تغییر بعد خانوار، ترکیب اعضاء خانواده، میانگین سن ازدواج و ... تا دگرگونیها در نقشهای اعضاء، نوع روابط آنان با یکدیگر و کارکردهای اجتماعی، عاطفی و حمایتی خانواده را در بر می‌گیرد (خسروشاهی، ۲۰۱۴).

پژوهشی با عنوان مطالعات ارزشهای جهانی در چهار نوبت ۱۹۹۵، ۱۹۸۱، ۱۹۹۹ و ۲۰۰۰ به بررسی ارزشها و باورهای مردم تمام قاره‌های مسکون جهان پرداخته است (که شامل ۶۰ کشور و دربرگیرنده ۷۵ درصد جمعیت جهان و از انواع متفاوت جوامع فقیر و غنی و از نژادها و فرهنگها و تمدنهای گوناگون است). نتایج حاکی از تغییرات بزرگ در ارزشهای

مردمی جهان است. این تحقیقات بیانگر تحولی نظام‌مند در ارزشها و باورهای مردم جهان و بازتاب تغییرات اقتصادی و فناوریهای صنعتی و نقش رسانه‌های مسلط جهانی در گسترش ارزشهای اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی جدید است. بنابراین می‌توان شکاف نسلی را با جامعه‌پذیر شدن متفاوت نسلها، متأثر از عوامل سنی، فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی و رشد و تحول شیوه‌های زندگی و حفظ دنیای سنتی یا ورود به دنیای مدرن زندگی و... تبیین کرد (شفروز، ۲۰۰۵).

شکاف نسلها، جامعه را از تکاپو و اشتیاق نسلهای جوان و تازه‌نفس محروم می‌کند و عرصه را بر خلاقیت و نوآوری تنگ می‌کند. جامعه را از تبدیل شدن به یک پیکر واحد بازمی‌دارد و انسجام سازنده آن را برهم می‌زند. تجارب پر سابقه و مهارت‌های ارزشمند رفتاری و عملکردی نسلهای زنجیروار را عقیم می‌گذارد و راههای پیشرفت را مسدود می‌کند. جو اعتماد را از بین می‌برد و منافع فرد را بر مصالح جمعی مقدم جلوه می‌دهد. همچنین شکاف نسلها در میان اعضای خانواده اختلاف و پرخاشگری به وجود می‌آورد و بحرانهای بیرونی را به محیط امن و آرام خانواده می‌کشاند. بر عصبیت اجتماعی می‌افزاید و موضع‌گیری افراد و گروههای سنی علیه یکدیگر را در عرصه‌های مختلف موجب می‌شود. پیوندهای عاطفی را که لازمه حیات اجتماعی انسان است به تدریج ضعیف می‌کند و بیگانگی افراد یک خانواده، فامیل، محله و شهر را با یکدیگر رقم می‌زند. بطور کلی می‌توان گفت شکاف نسلها بحرانی است که بحران می‌آفریند و بروز آسیبهای اجتماعی را سرعت بخشیده و تسهیل می‌کند. بنابراین نگاه نافذ و بلندمدت، همراه با برنامه‌های مدون و کارشناسی شده از جمله راههای کاهش آسیبهای تربیتی و اخلاقی شکاف بین نسلی است.

برخی از مسئولان بر این باورند که ۶۵ درصد کودکان بزهکار، از خانواده‌های نابسامان، ازهم‌پاشیده و طلاق گرفته برخاسته‌اند (اسلامی بناب، ۲۰۱۳). مطابق آمار سازمان پزشکی قانونی، شایع‌ترین علل مرگومیر جوانان و نوجوانان زیر ۲۵ سال در ایران، در مرتبه اول،

تصادفات رانندگی و سپس مسمومیت‌های ناشی از الکل، مواد مخدر و خودکشی بوده است (احمدی و معینی، ۲۰۱۵). شهر تهران نیز به‌عنوان یکی از کلان‌شهرهای ایران، از این امر مستثنی نیست و نتایج برخی مطالعات در این شهر نشان می‌دهد که میانگین بزهکاری با مؤلفه‌های وندالیسم، خشونت، سرقت و تقلب، استعمال مواد مخدر، الکل و کجرویهای فرهنگی برابر با ۴۵ درصد است (جعفری، ۲۰۱۰). میانگین پرخاشگری روانی و فیزیکی نیز، برابر با ۴۳/۶۲ بوده است که میانگین مذکور، بیشتر از حد متوسط است (سعادت‌ی و عباس زاده، ۲۰۱۳).

میانگین گرایش به اغتشاشات شهری برابر با ۱۳/۴۱ درصد برآورد شده است (اسلامی بناب، ۲۰۱۳). در مطالعه حسنی نیز ۴۶ درصد خشونت، ۳/۱۵ درصد سرقت، ۴۶ درصد وندالیسم ۹/۱۲ درصد مصرف مواد و ۴۲ درصد، کجروی جنسی برآورد شده است (حسنی، ۲۰۱۵). همچنین نزدیک به نیمی از جمعیت این کلان‌شهر (۷۹/۴۶ درصد) را جوانان تشکیل می‌دهند (مرکز آمار ایران، ۲۰۱۶).

با گسترش آسیبهای اجتماعی در کشور، هم فرد، هم خانواده و هم جامعه از آن تأثیر خواهند پذیرفت و هزینه‌های این گسترش را در قالب کاهش یا تهدید امنیت اجتماعی خواهند پرداخت. تأملی بر برخی از آمارهای رسمی ارائه‌شده توسط مراجع ذی‌ربط کشور در حوزه‌های آسیبهای اجتماعی گویای این موضوع هستند که آسیبهای اجتماعی تهدیدی جدی برای امنیت همه‌جانبه کشور محسوب می‌شوند؛ چراکه گسترش آسیبهای اجتماعی نیروی انسانی جامعه را که مهم‌ترین مؤلفه در توسعه هر کشور محسوب می‌شود را نابود خواهد کرد (موسوی چلک، ۲۰۱۸).

البته وجود شکاف نسلی در جوامع یک امر غیرعادی محسوب نمی‌شود. مهم این است که چگونه از طریق راهبردها و سیاست‌گذاریهای مناسب این شکافها و ازهم‌گسیختگی‌ها را بتوان آشتی داد و مدیریت کرد. عدم مدیریت شکاف بین نسلها از یکسو زنگ خطری است

برای فروپاشی نظام خانواده که در آئین اسلام و فرهنگ ایرانیان از جایگاه خاصی برخوردار است و از سویی دیگر این شکاف همراه با بروز آسیبهای اجتماعی یکی از موانع اصلی توسعه اجتماعی ایران خواهد بود. بر همین اساس، در مقاله حاضر سعی شده به بررسی رابطه شکاف نسلی با آسیبهای اجتماعی در نوجوانان شهر تهران بپردازیم تا با بهره‌برداری از نتایج به‌دست‌آمده بتوان مسیر و راهکارهای فائق‌آمدن بر انواع آسیبهای اجتماعی را نیز طرح‌ریزی کرد.

پیشینه تجربی

کتابی با عنوان «جامعه‌شناسی نسلی» توسط آزاد ارمکی و غفاری در سال ۲۰۰۴ با همین موضوع نگاهشده شده که در آن مبنای نسلی، تجربه تاریخی است که افراد به پنج دسته بدون خاطره جنگ تا نسل قبل از انقلاب تقسیم‌بندی شده‌اند. نتایج به‌دست‌آمده نشان می‌دهد که تفاوتها به‌گونه‌ای نیست که بتوان از آن به انقطاع نسلی رسید. یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که بین اهمیت خانواده، ملیت ایرانی، نحوه گذران اوقات فراغت، تأکید بر ارزشهای تلفیقی، مالکیت خصوصی و... یک توافق کلی بین نسلی وجود دارد. از طرفی نیز تفاوتهایی در حوزه‌های ارزشی، فردگرایی، مشارکت، دین‌گرایی، گروههای مرجع و نوگرایی وجود دارد.

پژوهش الیاسی (۲۰۰۷) درباره سنجش رابطه گسست نسلی با سبک فرزندپروری پدران انجام گرفت. این تحقیق که با روش پیمایشی و در نمونه‌ای به حجم ۲۰۰ پدر و دانش‌آموز و به‌صورت تصادفی صورت گرفت، نشان داد که اولاً بین دوسوم نوجوانان و پدران آنان گسست روانی وجود داشت؛ ثانیاً بین رشد اخلاقی پدران و میزان گسست روانی آنان با فرزندانشان رابطه معناداری وجود داشت؛ ثالثاً، بین رشد اخلاقی پدران و همخوانی نگرشهای سیاسی آنان با نگرشهای فرزندانشان رابطه معناداری وجود داشت.

قدیمی (۲۰۰۹) در پیمایش شکاف نسلی بین دانش‌آموزان زنجان، به این نتیجه رسیده است که بین متغیرهای مستقل (تحصیلات والدین، اعتماد اجتماعی، هم‌بستگی اجتماعی، احساس نابرابری، احساس محرومیت نسبی، احساس آنومی اجتماعی، گرایش به اعتقادات دینی، استفاده از رسانه و عوامل فردی) و میزان شکاف نسلی رابطه معناداری وجود دارد.

پورجلی (۲۰۱۲) پژوهشی با عنوان «عوامل جامعه‌شناختی مؤثر بر پدیده انسجام بین نسلی در میان جوانان و مقایسه آن با والدین» انجام داده است. در این تحقیق که به صورت پیمایشی - توصیفی است جامعه آماری تحقیق افراد ۱۵ تا ۵۴ سال زنجان بودند محقق به این نتیجه رسیده است که تفاوت معناداری بین دو نسل جوانان و والدین، زنان، میزان استفاده از رسانه‌ها، تحصیلات والدین با انسجام نسلی وجود دارد، ولی بین انسجام نسلی و اوقات فراغت، تعداد اعضای خانواده و جنسیت تفاوت معناداری وجود ندارد.

محمدی (۲۰۱۳) در تحقیقی با عنوان «شکاف نسلی خانواده‌های ایرانی» به تبیین عوامل سیاسی، اقتصادی، فرهنگی - اجتماعی و شکاف نسلی پرداخته است. در این تحقیق که به روش توصیفی - پیمایشی بوده است محقق به این نتیجه رسیده است که عوامل سیاسی، اقتصادی و فرهنگی - اجتماعی در شکاف نسلی بین پدران، مادران، دختران و پسران معنادار است. او پس از محاسبه شکاف ارزشی کلی به این نتیجه رسید که میانگین ارزشهای پسران و دختران تفاوت درخور ملاحظه‌ای با پدران و مادران داشت.

نتایج پژوهش لسللی و همکاران (۲۰۱۰) با موضوع عوامل مؤثر بر بروز رفتارهای پرخطر در جوانان نشان داد متغیرهای سن، سابقه رفتار انحرافی در خانواده، همسالان کجرو، نظارت و کنترل والدین، تأثیر معناداری بر بروز رفتارهای مخاطره‌آمیز داشته است.

پژوهش توبلر و کومرو (۲۰۱۰) با موضوع بررسی رابطه میزان کنترل والدین و بروز رفتارهای پرخطر در جوانان، نشان داد بین نظارت و کنترل والدین و تعاملات خانواده با بروز

رفتارهای پرخطر، رابطه معنادار و معکوسی وجود دارد.

یافته‌های پژوهش سیمونز و متوس (۲۰۱۲) با موضوع عوامل مؤثر بر بروز رفتارهای پرخطر در فرزندان، نشان داد حوادث منفی زندگی (تجربه خشونت و درگیری در خانواده، وجود انحراف در خانواده، وجود همسالان کج رو)، رابطه معناداری با رفتارهای پرخطر داشته است.

بخشی از نتایج وانگ و همکاران (۲۰۱۳) با موضوع بررسی رابطه سبک فرزندپروری با بروز رفتارهای پرخطر در فرزندان نشان داد سبکهای فرزندپروری، کنترل والدین بر مصرف مواد، بزهکاری و رفتارهای پرخطر جنسی، تأثیرات معناداری دارند.

چانکاریکا و همکاران (۲۰۱۴) با موضوع بررسی دلایل بروز رفتارهای مخاطره‌آمیز در فرزندان نشان دادند بستر اجتماعی سبک زندگی دانشگاهی با مصرف الکل، فرصتهای مناسب، کاهش نظارت، تفاوت‌های فردی و فرهنگی (مذهب، نگرش به جنس، انتظارات اجتماعی، طبقه اجتماعی)، نقش مؤثری در فراهم کردن رابطه جنسی مخاطره‌آمیز داشته است. نتایج پژوهش وونگ تونگام و همکاران (۲۰۱۴) نشان داد همبستگی مثبت و مستقیمی بین وجود همسالان منحرف و استفاده از الکل و مواد مخدر وجود داشته است.

نتایج پژوهش وزینا و همکاران (۲۰۱۵) با موضوع نقش خانواده در بروز رفتار انحرافی نشان داد تجربه خشونت در خانواده، جامعه‌پذیری نامناسب، درک کم والدین، نظارت اندک والدین، وجود تنش و اختلافات خانوادگی، وجود همسالان ناباب و منحرف و رفتارهای مخاطره‌آمیز، تأثیر معناداری بر بروز رفتارهای مخاطره‌آمیز داشته است.

با مروری بر مطالعات خارجی و تحقیقات داخلی که اشاره شده، ملاحظه می‌کنیم که درصد بالایی از این مطالعات با کاربرد رو به توسعه مفهوم «شکاف نسلی» و نتایج حاصل از شکاف نسلی بخصوص بروز رفتار انحرافی متمرکز بوده‌اند. از جمله مؤلفه‌های

مهم و مشترک میان آنان می‌توان به پیوند عاطفی میان والدین، تحصیلات شخص و والدین، وضعیت اشتغال شخص و والدین و داراییهای خانواده پرداخته‌اند. البته این امر دلالت بر پذیرش مطلق موارد فوق نیست بلکه می‌توان نقدهایی بر متون تولیدشده نیز بیان کرد که از مهم‌ترین انتقادات واردشده بر این منابع مواردی به شرح ذیل است:

*طیف وسیع و تنوع دیدگاهها به نحوه «ارتباطات خانوادگی» نشان می‌دهد از میان مؤلفه‌ها و متغیرهای موجود، ارتباط خانوادگی سهم پررنگ‌تری در بروز شکاف نسلی را داراست.

*بطور کلی دو رویکرد در مواجهه با شکاف نسلی رؤیت شد. رویکرد نخست؛ شکاف نسلی را نتیجه اجتناب‌ناپذیر تجارب ویژه نسلهای مختلف تاریخی می‌داند، درحالی‌که در رویکرد دوم منشأ اصلی منازعات نسلی را توزیع نامتوازن منابع قدرت و ثروت و سرمایه‌های دراختیار نسلها در عرصه‌های مختلف اجتماعی دانست. به عبارتی این‌گونه می‌توان گفت که رویکرد اول به نظریه نسلی مانهایم یعنی رهیافت نسل تاریخی نزدیک است و رویکرد دوم به نظریه تضاد نسلی بوردیو یعنی رهیافت تضاد ساختاری است.

* در مقایسه تحقیقات خارجی با تحقیقات داخلی ملاحظه می‌شود در تحقیقات خارجی، شکاف نسلی و بروز رفتار انحرافی از طیف گسترده‌تری برخوردار است و روشهای گوناگونی برای سنجش شکاف نسلی و یا رفتار انحرافی در نظر گرفته‌اند. در مقایسه، تحقیقات انجام‌شده در ایران (به‌غیر از چند تحقیق) در سطح کلان عمده تحقیقات از لحاظ نظری و به لحاظ روش دارای مشابهتهای فراوانی هستند.

در نقد و ارزیابی ادبیات تجربی باید خاطر نشان کرد، در یک نگاه کلی از یک سو دغدغه مشترک اکثر تحقیقات فوق‌الذکر وجود شکاف بین ارزشها، تهدید ارزشها و سنتهای جامعه است و از سوی دیگر ضرورت توجه به پدیده شکاف نسلی، ضرورت مدیریت، پرهیز از شتابزدگی، ضرورت سیاست‌گذاری برای مدیریت شکاف بین نسلها. آنچه تحقیق حاضر را

از دیگر تحقیقات متمایز می‌کند اولاً توجه به مشکل شکاف نسلی و ارائه راه‌حل در قالب مدل‌های سیاست‌گذاری عمومی است؛ ثانیاً برخلاف بسیاری از تحقیقات که از یک زاویه به موضوع نگریسته‌اند این تحقیق سعی کرده ابعاد بیشتری از انواع آسیب‌های اجتماعی را مورد مطالعه قرار دهد و نهایت اینکه اکثر تحقیقاتی که در خصوص سیاست‌گذاری برای شکاف نسلیها بوده بیشتر پژوهشگران بجای سیاست‌گذاری، هدف‌گذاری کرده‌اند. درحالی‌که در این تحقیق سعی بر آن است که تا حد مقدور از هدف‌گذاری فاصله گرفته شود. چراکه هدف‌گذاری می‌تواند مبنای برداشتهای متفاوت و تفاسیر متضاد مدیران اجرایی قرار گیرد.

چارچوب نظری

مانهایم عقیده دارد که اواخر نوجوانی و اوایل جوانی، در واقع سالهای شکل‌گیری اصلی هستند که طی آن دیدگاه‌های فردی مجزا و متمایز درباره سیاست و جامعه در سطح وسیعی شکل می‌گیرد و تنها در این نقطه از چرخه حیات است که برخوردی زنده و نو با جهان اجتماعی - سیاسی به وجود می‌آید که در طول تاریخ بعدی زندگی فرد بندرت تکرار خواهد شد (شومن و اسکات، ۱۹۹۵). در نهایت با وجود سنتز ارزشهای قدیم و جدید در هر دوره، نوآوریهای ارزشی و فرهنگی و تولید سبکهای زندگی نو اساساً کارکرد نسلهای نوظهور تاریخی است که معمولاً نسلهای دیگر را که به سبکهای معمول و جاری اندیشه و عمل عادت کرده و ذهنیات و انتظاراتی متفاوت با آنها دارند آشفته و بدبین و وحشت‌زده می‌کند و موجب تعارضات جدی نسلی می‌شود. بطوریکه سیستم آموزشی جدیدی لازم است نسلهای قبل را طوری تربیت مجدد کند که خود را در برابر تغییرات فرهنگی تازه نبازند و بتوانند با آن کنار بیایند (شومن و اسکات، ۱۹۹۵).

در همین راستا بوردیو نیز عقیده دارد که تقسیم قدرت و طبقه‌بندی بر اساس سن، همانند جنسیت و طبقه، در واقع در پی ایجاد نظم است که در آن هرکس سر جای خودش

قرار گیرد (بورديو، ۱۹۸۴). از نظر بورديو جوان و پير در ميدانهای مختلف اجتماعی به وجود می آيد. بنابراین رابطه میان سن اجتماعی و سن بيولوژیکی رابطه ای پیچیده است و همچنان که بورديو در مورد حوزه های مد و توليد هنری و ادبی نشان می دهد که هر ميدان فضای روابط عینی میان کنشگران و عاملینی که جایگاههای مختلفی در این فضا دارند- دارای قوانین سنی ویژه ای است. پس باید قوانین کارکرد هر حوزه، مواردی را که بر سر آنها در حوزه معینی بین نسلهای پير و جوان دعوا و تنش وجود دارد و نیز تقسیم بندیهایی را که این مبارزه به وجود می آورد، شناخت (بورديو، ۱۹۸۴).

بورديو با رویکرد عینی به تبیین تعارضات نسلی برحسب جایگاه استراتژیک و عصری هر نسل در رابطه با مجموعه ای از منابع و نبرد نسلها برای استفاده انحصاری از منابع مذکور می پردازد (ترنر، ۱۹۹۸).

دورکیم برای پدیده های اجتماعی دنبال علل اجتماعی بود و معتقد بود که عوامل اجتماعی از قبیل شرایط نامناسب خانواده، کمبود محبت، ناسازگاری والدین، طلاق، بزه کاری والدین، وضع نامناسب اقتصادی خانواده و... است که نقش تعیین کننده ای در بزه کاری و وقوع آسیبهای اجتماعی برای افراد دارد (دورکیم، ۲۰۰۰).

در اثر دگرگونیهای اجتماعی، خانواده ها و کارکردهای آن نیز متحول می شوند و اختلافات ارزشی و هنجاری بین والدین و فرزندان به وجود می آید که می توان آن را نوعی فاصله نسلی تلقی کرد. این موضوع، سبب فاصله گرفتن آنها از سبک زندگی والدین و خانواده می شود. چنین وضعی درک و فهم والدین و نوجوانان و جوانان را از هم کم می کند و اختلافات بین آنان را دامن می زند. از طرف دیگر این شرایط سبب افزایش احساس تنهایی، انزوا، افسردگی، بزه کاری و انحرافات اجتماعی جوانان و نوجوان می شود و آنان را دچار انواع مسائل و مشکلات فرهنگی و اجتماعی می کند.

لذا از این همین مسیر است که توجه و دقت در نظریه های یادگیری اجتماعی گریزناپذیر

خواهد بود. نظریه‌های یادگیری اجتماعی، رفتار انحرافی را محصول یادگیری هنجارها، ارزشها و رفتارهای مربوط به فعالیت‌های انحرافی می‌دانند. نظریه یادگیری بر فراگیری نگرشها، معاشرت‌ها و رفتارهای لازم برای تداوم زندگی منحرفانه تأکید می‌کند. این نظریه بر آن است که برای شروع یک زندگی توأم با کجروی، جوانان قانون‌شکن باید نگرشها، رفتارها و فنون لازم برای ارتکاب انحراف و سپس غلبه بر آشفستگی عاطفی را یاد بگیرند (سیگل و سنا، ۲۰۰۵). در این میان خانواده به‌عنوان یکی از کارگزاران اصلی جامعه‌پذیری، مهارتها و ارزشهای اجتماعی و اخلاقی و فرهنگی بهنجار را منتقل می‌کند. در مقابل، انزوا از خانواده یا بیگانگی با آن و به‌طور کلی، جامعه‌پذیری نادرست، اغلب فرد را با رفتارهای ضداجتماعی و انحرافی مواجه می‌کند (بورک پارک، ۱۹۹۸). به‌عبارتی دیگر شیوه‌های جامعه‌پذیری با استقلال فرزندان تغییر می‌یابد و این امر، خود ناشی از ورود جوانان به ساختارهای اجتماعی متعدد و متنوع است.

این امر به شکاف نسلی، کاهش کنترل والدین در خانواده و جایگزینی فرهنگ جوانان منجر می‌شود که در آن، اقتدار والدین کاهش می‌یابد و بستر برای بروز رفتارهای مخاطره‌آمیز فراهم می‌شود. براین اساس، برو جاکوبسن و همکاران معتقدند شکاف نسلی قشر جوان در رابطه با مسائل اجتماعی، به‌طور عمده بر سکس، مصرف الکل، مواد مخدر و بطور کلی، رفتارهای مخاطره‌آمیز متمرکز است (فالک، ۲۰۰۵).

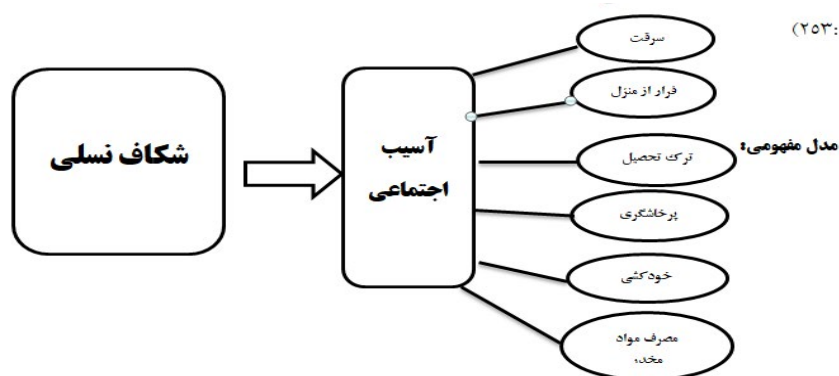
نظریه‌پردازان کنترل اجتماعی معتقدند افراد به‌این‌علت از قانون اطاعت می‌کنند که رفتارها و ایده‌های آنان با نیروهای بیرونی و درونی کنترل می‌شود. به نظر آنان، رفتار افرادی که فعالیت‌های منحرفانه انجام می‌دهند با وابستگی و تعهد به مردم، نهادها و فرایندهای مرسوم کنترل می‌شود. اگر این تعهد و الزام از بین برد، آنان در زیر پا گذاشتن قانون آزاد خواهند بود (حسینی نثار و فیوضات، ۲۰۱۱).

نظریه کنترل بر این نکته تأکید دارد که پیوندهای سست بین افراد و جامعه، آنان را آزاد می‌گذارد تا منحرف شوند حال آنکه پیوندهای محکم موجب می‌شوند انحراف تاوان سختی داشته باشد (استارک، ۲۰۱۶). بر همین اساس، اف. ایوان نای، بیشترین نرخ رفتار انحرافی در بین جوانان را ناشی از روابط خانوادگی ضعیف و کنترل‌های اجتماعی اندک می‌داند. از نظر تروایس هیرشی بدون کنترل‌های اجتماعی و در صورت نداشتن حساسیت و علاقه به دیگران، جوان برای ارتکاب اعمال مجرمانه آزاد است. وی چنین فرض می‌کند که رفتارهای انحرافی و پرخطر، زمانی رخ می‌دهد که پیوند فرد با جامعه سست یا شکسته می‌شود (هیرشی، ۱۹۶۹).

مدل مفهومی:

با توجه به فرضیات و اهداف پژوهش، مدل پیشنهادی تحقیق در شکل زیر ارائه شده

است:

فرضیه‌های تحقیق:

- شکاف نسلی با بروز آسیبهای اجتماعی در بین نوجوانان شهر تهران ارتباط معنادار و مستقیمی دارد.
- شکاف نسلی با وقوع سرقت در بین نوجوانان شهر تهران ارتباط معنادار و مستقیمی دارد.
- شکاف نسلی با میزان پرخاشگری در بین نوجوانان شهر تهران ارتباط معنادار و مستقیمی دارد.
- شکاف نسلی با وقوع خودکشی در بین نوجوانان شهر تهران ارتباط معنادار و مستقیمی دارد.
- شکاف نسلی با ترک تحصیل در بین نوجوانان شهر تهران ارتباط معنادار و مستقیمی دارد.
- شکاف نسلی با مصرف مواد مخدر در بین نوجوانان شهر تهران ارتباط معنادار و مستقیمی دارد.
- شکاف نسلی با وقوع فرار از منزل در بین نوجوانان شهر تهران ارتباط معنادار و مستقیمی دارد.

روش

پژوهش حاضر از لحاظ داده‌ها یک نوع پژوهش توصیفی تحلیلی محسوب می‌شود. در پژوهشهای توصیفی می‌توان ویژگیهای جامعه مورد مطالعه را از طریق پیمایش ارزیابی کرد و از پرسشنامه برای گردآوری داده‌ها استفاده شده، از لحاظ نوع اجرا از نوع پیمایشی و با در نظر گرفتن معیار زمان مقطعی است.

جامعه آماری بررسی حاضر شامل نوجوانان ۱۰ تا ۱۹ ساله شهر تهران ساکن در مناطق ۲، ۹ و ۱۶ است که از بین آنها اقدام به نمونه‌گیری به صورت خوشه‌ای چندمرحله‌ای انجام

شد. بدین معنا که به تناسب خانواده‌های ساکن در مناطق مختلف و خانواده‌های دارای فرزند ۱۰ تا ۱۹ ساله تعداد ۳۷۴ نفر انتخاب شدند. بدین ترتیب که بر اساس اطلاعات سازمان آمار، تعداد خانوارهای ساکن در مناطق مختلف تهران دارای فرزند ۱۰ تا ۱۹ ساله اخذ شد. بر اساس اطلاعات شرایط اقتصادی، خانوارها به سه دسته تقسیم شدند. سپس برای به دست آمدن حجم نمونه، با توجه به نسبت مناطق به صورت تصادفی منطقه ۲ از گروه اول، منطقه ۹ از گروه دوم و منطقه ۱۶ از میان گروه سوم با توجه به حجم خانوارها انتخاب شدند. ابزار اندازه‌گیری، پرسشنامه به صورت بسته پاسخ (در قالب طیف لیکرت) بود که برای تعیین روایی آن از روش اعتبار محتوا و صوری استفاده شد. در اعتبار محتوایی به توانایی یا قابلیت گویه‌ها یا اقلام ابزار یا شیوه جمع‌آوری داده‌ها برای پوشش کل محتوای یک سازه معین توجه می‌شود (میرزایی، ۲۰۰۹)؛ که میانگین کل CVR ابزار برابر با ۰.۸۷۷ به دست آمد. برای محاسبه پایایی از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. پایایی ابزار از طریق روش آلفای کرونباخ مشخص شد. آلفای کرونباخ در تمامی شاخصها بالاتر از ۰.۷۷ به دست آمد. برای تحلیل داده‌ها، با توجه به سطح سنجش متغیرهای موردبررسی، از آماره‌های توصیفی و استنباطی (میانگین، میانه، نما به‌عنوان شاخص مرکزی و پراکندگی، نمودار، جداول توزیع فراوانی، رگرسیون و ضریب همبستگی و...) با بهره‌برداری از نرم‌افزار آماری SPSS و لیزرل انجام شد. در این پژوهش از آزمون کولموگروف اسمیرنوف برای تعیین نرمال بودن جامعه آماری استفاده شده است. همچنین برای دستیابی به نتایج دقیق‌تر و به‌عنوان مکمل از معادلات ساختاری (لیزرل)، نیز برای به دست دادن روابط دقیق بین متغیرها استفاده شد.

سنججه‌ها

شکاف نسلی: مفهومی است که اختلاف فاحش روانی، اجتماعی و فرهنگی و تفاوت معنادار بینش و آگاهی، تصورات، انتظارات، جهت‌گیریهای ارزشی و الگوهای رفتاری میان

دو نسل را هم‌زمان در یک جامعه بررسی می‌کند (محمدی، ۲۰۰۹). برای سنجش شکاف نسلی از پرسشنامه محقق‌ساخته استفاده شد که شکاف نسلی را در شش بعد نوع پوشش، استفاده از اینترنت و ماهواره، سن، تحصیلات، درآمد و اعتماد اجتماعی مطرح و آنها را با استفاده از ۳۰ سؤال موردسنجش قرار گرفت.

آسیبهای اجتماعی: هر رفتاری که برخلاف هنجارها و فرمهای اجتماعی از فرد سرزده و کارکرد وی را مختل کند و به تبع آن کارکرد خانواده و جامعه را تحت‌الشعاع قرار دهد (ساروخانی، ۲۰۰۱). برای سنجش آسیبهای اجتماعی از پرسشنامه محقق‌ساخته استفاده شد که آسیبهای اجتماعی را در شش مؤلفه سرقت، مصرف مواد مخدر، پرخاشگری، فرار از منزل، ترک تحصیل، خودکشی مطرح و آنها را با استفاده از ۲۶ سؤال موردسنجش قرار گرفت.

آزمون نرمال بودن توزیع داده‌ها

از آنجایی که انجام آزمونهای پارامتری احتیاج به آزمودن نرمالیتی داده‌ها دارد، این آزمون در این بخش صورت پذیرفته و نتایج ارائه شد. برای بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها در پژوهش حاضر از بررسی چولگی و کشیدگی داده‌ها بهره‌برداری شده است. از آنجاکه برای پاسخگویی به سؤالات تحقیق از طیف ۵ سطحی لیکرت استفاده شده است، مقادیر میانگین در بازه ۱ تا ۵ قرار می‌گیرد. انحراف معیار نیز نشان‌دهنده نحوه پراکندگی مقادیر یک متغیر حول میانگین آن متغیر است.

جدول (۱) خلاصه وضعیت نرمال بودن متغیرها

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	کمترین	بیشترین	چولگی	کشیدگی
شکاف نسلی	۳.۰۴۸	۱.۲۴	۱.۲۶	۴.۸۶	۰.۷۸-	-۱.۸۰۹
سرت	۲.۷	۱.۳۲	۱.۰۰۰	۳.۵۷	۳۶۸.	-۱.۴۳۰

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	کمترین	بیشترین	چولگی	کشیدگی
پرخاشگری	۳.۳۰۲	۰.۸۱۷	۱.۸۵	۴.۷۱	-۰.۰۰۱	-۱.۴۶۵
مصرف مواد مخدر	۲.۷۸۴	۱.۲۶	۱.۰۶۷	۵	۲۹۳	-۱.۵۰۱
خودکشی	۱.۷۵۲	۰.۴۲۶	۱.۰۰۰	۳.۱۴۳	۳۷۲	۲۵۸-
ترک تحصیل	۳.۰۰۵	۰.۶۰۹	۱.۷۱	۴.۴۳	۰۰۷	-۱.۰۵۹
فرار از منزل	۳.۱۶	۰.۶۶۳	۱.۲۸۶	۴.۵۷	۰۴۶	۹۰۸-

به دلیل استفاده از طیف ۵ سطحی لیکرت در پاسخگویی به سؤالات پرسشنامه، عدد ۳ به عنوان عدد وسط یا ممتنع تلقی شده و فرض صفر به این صورت خواهد بود که میانگین مقادیر به دست آمده در نتیجه پاسخها، از میانگین فرضی آزمون (عدد ۳) کمتر و وضعیت ادراکی جامعه از آن متغیر نامطلوب است؛ زیرا پاسخهای آن حول میانگین بوده و به عدد خاصی تمایل ندارد. نتایج آماری نشان می دهد که میانگین پاسخ به متغیرها در مقایسه با مقیاس سنجش بالاتر از حد متوسط است بنابراین می توان نتیجه گرفت که وضعیت ادراکی جامعه از متغیرهای تحقیق در حد مطلوبی قرار دارد. علاوه بر این کشیدگی و چولگی به دست آمده از هر متغیر در بازه ۲- و ۲+ قرار دارد بنابراین داده های تحقیق دارای توزیع نرمال هستند.

پس از بررسی نرمال بودن کشیدگی و یا چولگی توزیع داده ها نوبت به آزمون کولموگروف-اسمیرنوف می رسد تا از نرمال بودن داده ها اطمینان بیشتری حاصل شود. در این آزمونها، برای بررسی نرمال بودن داده ها، فرض صفر مبتنی بر اینکه توزیع داده ها نرمال است در سطح اطمینان ۹۵٪ سنجیده می شود؛ بنابراین اگر آماره آزمون کوچک تر یا مساوی ۰.۰۵ به دست آید، در این صورت فرض صفر مبتنی بر اینکه داده نرمال است، رد می شود. به عبارت دیگر توزیع داده ها نرمال نخواهد بود. برای آزمون نرمالیته فرضهای آماری به صورت زیر تنظیم می شود:

H0: توزیع داده های پژوهش نرمال است.

H1: توزیع داده‌های پژوهش نرمال نیست.

جدول زیر نتایج آزمون K-S در مورد ابعاد پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول (۲). آزمون K-S برای بررسی نرمال بودن

متغیرها و مؤلفه‌ها	سطح معناداری آزمون K-S
شکاف نسلی	۰.۰۵۸
سرقت	۰.۰۶۴
پرخاشگری	۰.۰۶۲
مصرف مواد مخدر	۰.۰۶۳
خودکشی	۰.۰۵۵
ترک تحصیل	۰.۰۵۹
فرار از منزل	۰.۰۵۶

مطابق با جدول بالا، به دلیل بیشتر شدن سطح معناداری از ۰.۰۵، می‌توان در سطح اطمینان ۹۵٪ بیان داشت که فرض مبنی بر نرمال بودن داده‌ها پذیرفته می‌شود.

یافته‌ها

جدول (۳). توزیع فراوانی مربوط به جنسیت پاسخ‌دهندگان

جنسیت	فراوانی	درصد فراوانی
مرد	۲۰۵	۵۴.۸۹
زن	۱۶۹	۴۵.۱
کل	۳۷۴	۱۰۰.۰

همان‌طوری که در جدول ۳ نشان داده می‌شود بیش‌ترین تعداد پاسخگویان را مردان با ۵۴.۸۹ درصد و زنان نیز ۴۵.۱ درصد از پاسخگویان را تشکیل می‌دهند.

جدول (۴) توزیع فراوانی مربوط به سن پاسخ دهندگان

درصد فراوانی	فراوانی	سن
۹.۸	۳۷	۱۰
۹.۳	۳۵	۱۱
۱۰.۴	۳۹	۱۲
۱۳.۱	۴۹	۱۳
۱۰.۴	۳۹	۱۴
۹.۸	۳۷	۱۵
۹.۳	۳۵	۱۶
۱۰.۹	۴۱	۱۷
۱۲.۰۳	۴۵	۱۸
۴.۷	۱۷	۱۹
۱۰۰	۳۷۴	کل

همانطور که در جدول فوق مشاهده می شود ۹.۸ درصد افراد ۱۰ سال، ۹.۳ درصد ۱۱ سال، ۱۰.۴ درصد افراد ۱۲ سال، ۱۳.۱ درصد ۱۳ سال، ۱۰.۴ درصد افراد ۱۴ سال، ۹.۸ درصد افراد ۱۵ سال، ۹.۳ درصد افراد ۱۶ سال، ۱۰.۹ درصد افراد ۱۷ سال، ۱۲.۰۳ درصد افراد ۱۸ سال، ۴.۷ درصد افراد ۱۹ سال داشته اند.

جدول (۵) توزیع فراوانی مربوط به سطوح تحصیلات پدر پاسخ‌دهندگان

درصد فراوانی	فراوانی پدر	تحصیلات
۳۶.۵۹	۱۳۷	زیر دیپلم
۴۵.۵۳	۱۷۱	دیپلم
۱۱.۰۶	۴۱	فوق دیپلم و کارشناسی
۶.۸	۲۵	کارشناسی ارشد و دکتری
۱۰۰	۳۷۴	کل

همان‌طور که در جدول فوق مشاهده می‌شود ۳۶.۵۹ درصد پدران تحصیلات زیر دیپلم، ۴۵.۵۳ درصد پدران تحصیلات دیپلم، ۱۱.۰۶ درصد پدران تحصیلات فوق دیپلم و کارشناسی و ۶.۸ درصد پدران تحصیلات کارشناسی ارشد و دکتری داشته‌اند.

جدول (۶) توزیع فراوانی مربوط به وضعیت اشتغال پدر پاسخ‌دهندگان

درصد فراوانی	فراوانی پدر	وضعیت اشتغال
۴۱.۰۷	۱۵۴	بیکار
۵۸.۹۳	۲۲۰	شاغل
۱۰۰	۳۷۴	کل

همان‌طور که در جدول فوق مشاهده می‌شود ۴۱.۰۷ درصد پدران افراد بیکار و ۵۸.۹۳ درصد پدران شاغل هستند.

جدول (۷): میانگین و انحراف معیار ابعاد آسیب‌های اجتماعی و شکاف نسلی

ابعاد	میانگین	انحراف استاندارد	واریانس
شکاف نسلی	۳.۰۴۸	۱.۲۴	۴۱۹.
سرقت	۲.۷	۱.۳۲	۴۱۰.
پرخاشگری	۳.۳۰۲	۰.۸۱۷	۴۳۴.

ابعاد	میانگین	انحراف استاندارد	واریانس
مصرف مواد مخدر	۲.۷۸۴	۱.۲۶	۰.۴۷۳
خودکشی	۱.۷۵۲	۰.۴۲۶	۰.۴۴۷
ترک تحصیل	۳.۰۰۵	۰.۶۰۹	۳۱۴.
فرار از منزل	۳.۱۶	۰.۶۶۳	۴۲۳.

در این بخش فرضیه‌های پژوهش با استفاده از مدل معادلات ساختاری مورد آزمون قرار گرفت.

منظور از برازش مدل این است که تا چه حد یک مدل با داده‌های مربوطه سازگاری و توافق دارد. لذا در این قسمت به ارزیابی برازش مدل مفروض پژوهش پرداخته شد تا از سازگاری آن با داده‌های پژوهش اطمینان حاصل گردد و در نهایت پاسخ سؤالات پژوهش استنتاج گردید. بررسی برازش مدل مفهومی مدل در دو مرحله صورت پذیرفت. نخست ارزیابی برازش بخش اندازه‌گیری مدل و دوم ارزیابی برازش بخش ساختاری مدل که در ادامه به تفصیل در مورد آنها بحث می‌شود.

با توجه به مدل برازش داده‌شده فوق، مشاهده می‌شود که مقدار سطح معنی‌داری (۰/۸۲۹/۰) بزرگ‌تر از ۰/۰۵ است که نشان‌دهنده تأیید فرضیه صفر مبنی بر مناسب بودن مدل مفهومی تحقیق است.

جدول (۲) شاخصهای برازش تحلیل عاملی تأییدی مدل کلی تحقیق

نتیجه	مقدار مطلوب	شاخص برازش	نوع شاخص
۱	۰-۱	IFI	شاخصهای برازش تطبیقی
۱	>۰.۹۰	CFI	
۱	>۰.۹۰	NNFI	
۰.۰۱۶	<۰.۰۸	RMSEA	شاخصهای برازش مقتصد
۰.۹۱	>۰.۹۰	PNFI	
۱.۰۹	۵-۱	کای اسکوئر بر درجه آزادی	شاخصهای برازش مطلق
۰.۹۲	>۰.۹۰	GFI	

جدول فوق شاخصهای برازش مدل کلی تحقیق را نشان می‌دهد. با توجه به مقادیر به‌دست‌آمده، داده‌های جمع‌آوری شده برای اندازه‌گیری متغیرهای پنهان از کفایت و برازش لازم برخوردارند و در نتیجه، نتایج حاصل از برآورد مدل پژوهش، قابل اتکا و مورد اعتماد است.

هم‌چنین مقدار آماره RMSEA که برابر ۰.۰۱۶ است به دلیل کوچک‌تر بودن از مقدار ۰.۰۸ که معیار مناسب‌تری از مقدار سطح معنی‌داری آزمون کای دو است. مناسب بودن مدل را تأیید می‌کند؛ بنابراین می‌توان نتایج به‌دست‌آمده را با نتایج جامعه تطبیق داد. مقادیر قرار داده‌شده در جدول فوق نشان می‌دهد که آیا هر یک از روابط نشان داده شده معنی‌دار است یا خیر. به طوری که اگر مقدار این T-Value از مقدار ۱.۹۶ بیشتر باشد، رابطه نشان داده‌شده معنی‌دار است.

نتیجه	P	β	فرضیه‌های تحقیق
تأیید	۲۱.۱۸	۱	۱- شکاف نسلی با وقوع سرقت در بین نوجوانان شهر تهران ارتباط معنادار و مستقیمی دارد.
تأیید	۱۵.۴۵	۱	۲- شکاف نسلی با میزان پرخاشگری در بین نوجوانان شهر تهران ارتباط معنادار و مستقیمی دارد.
تأیید	۱۶.۹۹	۰.۹۹	۳- شکاف نسلی با مصرف مواد مخدر در بین نوجوانان شهر تهران ارتباط معنادار و مستقیمی دارد.
تأیید	۱۵.۴۸	۱	۴- شکاف نسلی با خودکشی در بین نوجوانان شهر تهران ارتباط معنادار و مستقیمی دارد.
تأیید	۱۷.۳۶	۰.۹۹	۵- شکاف نسلی با ترک تحصیل در بین نوجوانان شهر تهران ارتباط معنادار و مستقیمی دارد.
تأیید	۱۶.۴۳	۱.۰۱	۶- شکاف نسلی با وقوع فرار از منزل در بین نوجوانان شهر تهران ارتباط معنادار و مستقیمی دارد.

بنابراین با توجه به جداول فوق ملاحظه می‌کنیم که تمامی روابط معنی‌دار است. با توجه به نتایج به‌دست‌آمده، ضریب رگرسیونی استاندارد شده تأثیر شکاف نسلی بر وقوع سرقت در بین نوجوانان شهر تهران برابر ۱ است، مقدار آماره تی برای این ضریب برابر ۲۱.۱۸ و بیشتر از ۹۶/۱ است که نشان از معنی‌داری این ضریب در سطح خطای ۵ درصد است. به‌طورکلی نتایج حاصله از برآورد مدل، حاکی از آن است که شکاف نسلی بر وقوع سرقت در بین نوجوانان شهر تهران ارتباط مثبت و معناداری دارد. ضریب رگرسیونی استاندارد شده تأثیر شکاف نسلی بر میزان پرخاشگری برابر ۱ است، مقدار آماره تی برای این ضریب برابر ۱۵.۴۵ و بیشتر از ۹۶/۱ است که نشان از معنی‌داری این ضریب در سطح خطای ۵ درصد است. پس می‌توان گفت شکاف نسلی بر میزان پرخاشگری در بین نوجوانان شهر تهران ارتباط مثبت و معناداری دارد. ضریب رگرسیونی استاندارد شده تأثیر شکاف نسلی بر مصرف مواد مخدر در بین نوجوانان شهر تهران برابر ۰/۹۹ است، مقدار آماره تی برای

این ضریب برابر ۱۶.۹۹ و بیشتر از ۹۶/۱ است که نشان از معنی داری این ضریب در سطح خطای ۵ درصد است. پس شکاف نسلی بر وقوع مصرف مواد مخدر در بین نوجوانان شهر تهران ارتباط مثبت و معناداری دارد. ضریب رگرسیونی استاندارد شده تأثیر شکاف نسلی بر وقوع خودکشی در بین نوجوانان شهر تهران برابر ۱ است، مقدار آماره تی برای این ضریب برابر ۱۵.۴۸ و بیشتر از ۹۶/۱ است که نشان از عدم معنی داری این ضریب در سطح خطای ۵ درصد است. پس شکاف نسلی بر خودکشی در بین نوجوانان شهر تهران ارتباط مثبت و معناداری دارد. ضریب رگرسیونی استاندارد شده تأثیر شکاف نسلی بر ترک تحصیل در بین نوجوانان شهر تهران برابر ۹۹/۰ است، مقدار آماره تی برای این ضریب برابر ۱۷.۳۶ و کمتر از ۹۶/۱ است که نشان از معنی داری این ضریب در سطح خطای ۵ درصد است. شکاف نسلی بر ترک تحصیل در بین نوجوانان شهر تهران ارتباط مثبت و معناداری ندارد. ضریب رگرسیونی استاندارد شده تأثیر شکاف نسلی بر وقوع فرار از منزل برابر ۱.۰۱ است، مقدار آماره تی برای این ضریب برابر ۱۶.۴۳ و بیشتر از ۹۶/۱ است که نشان از معنی داری این ضریب در سطح خطای ۵ درصد است. به طور کلی نتایج حاصله از برآورد مدل، حاکی از آن است که شکاف نسلی بر وقوع فرار از منزل در بین نوجوانان ارتباط مثبت و معناداری دارد.

بحث

نتیجه گیری نهایی در این تحقیق در جهت پرسشهای مطرح شده در آغاز مقاله و با تأیید نظر بوردیو و مانهایم در خصوص شکاف نسلی، این گونه تعبیر می شود که شکاف نسلی، درک و فهم والدین و نوجوانان را از هم کم می کند و اختلافات بین آنان را دامن می زند. از طرف دیگر این شرایط سبب افزایش احساس تنهایی، انزوا، افسردگی، بزهکاری و انحرافات اجتماعی نوجوانان می شود و آنان را دچار انواع مسائل و مشکلات فرهنگی و اجتماعی می کند... بر اساس محاسبات آماری صورت گرفته و یافته های به دست آمده این گونه می توان

گفت که با توجه به تأثیر انکارناپذیر شکاف نسلی بر وقوع رفتار بزهکارانه؛ می توان این طور نتیجه گرفت که افراد زمانی که در رسیدن به اهداف و آرزوهای خود احساس محرومیت و ناکامی می کنند، در چنین وضعیتی، به منظور تأمین نیازهای روانی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی خود مرتکب رفتارهایی می شوند که از سوی جامعه مناسب تلقی نمی شود.

همانطور که اشاره شد شکاف ارزشی درون خانواده و بین نسلها زمانی اتفاق می افتد که انتقال فرهنگی با مشکل روبه رو شود (موسوی، ۲۰۱۴). آسیبهای اجتماعی، مسئله ای نگران کننده و جزء موضوعاتی است که زیرساختهای جامعه را هدف قرار داده است. آسیبهایی چون اعتیاد، سرقت، پرخاشگری، خودکشی و... همگی می توانند اساس جامعه را دچار اشکالات و تنش کنند. بر همین اساس، طبق نظریه یادگیری اجتماعی، نقطه شروع این فرایند، یادگیری ارزشها، نگرشها و رفتارها در تماس مستقیم با دیگران مهم است که اینها عناصر اصلی جامعه پذیری به شمار می روند. در این میان، خانواده، حلقه واسط فرد و جامعه است و تعاملات خانوادگی و روابط والدین و فرزندان، کلید اصلی فهم رفتار بزهکارانه جوانان است.

ویلیام گود و هارلوک منشأ بروز ناهنجاریهای رفتاری را به محیط خانواده و سبکهای جامعه پذیری و کیفیت ارتباطی افراد در خانواده مرتبط می داند. لذا همان طور که در بخش یافته ها مشاهده شد معناداری رابطه شکاف نسلی و بروز رفتارهای انحرافی در این پژوهش نیز همسو با محتوای نظری مذکور و مطابق با بخشی از نتایج پژوهشهای اسدپور (۲۰۱۶)، رشید (۲۰۱۵)، معینی (۲۰۱۴)، علیوردی نیا (۲۰۱۴)، حسینی (۲۰۱۴)، وزنیا و همکاران (۲۰۱۵)، چانکاریکا و همکاران (۲۰۱۴)، وانگ و همکاران (۲۰۱۳)، سیموئز و متوس (۲۰۱۲)، لسللی و همکاران (۲۰۱۰)، توبلر و کومرو (۲۰۱۰)، انیل (۲۰۰۷)، تینکو و همکاران (۲۰۰۶) است، پس در جامعه آماری مدنظر کاربرد دارد.

وجود شکاف نسلی در جوامع یک امر غیرعادی محسوب نمی شود. مهم این است که

چگونه از طریق راهبردها و سیاستگذاریهای مناسب این شکافها و ازهم گسیختگیها را بتوان آشتی داد و مدیریت کرد. مدیریت نکردن شکاف بین نسلها از یکسو زنگ خطری است برای فروپاشی نظام خانواده که در آیین اسلام و فرهنگ ایرانیان از جایگاه خاصی برخوردار است و از سوی دیگر این شکاف همراه با بروز آسیبهای اجتماعی یکی از موانع اصلی توسعه اجتماعی ایران خواهد بود. لذا با توجه به نتایج پژوهش و مطالب مذکور باید گفت، آموزش والدین به منظور افزایش توانایی ایجاد ارتباط با فرزندان، خصوصا در مواجهه با تفاوتها و دیدگاهی نسلها، آنان می‌تواند گام بسیار مهمی در جلوگیری از ظهور بسیاری از انحرافات باشد. همچنین توجه جدی والدین در جهت تقویت روابط دوستانه، محبت‌آمیز و به‌دوراز تبعیض با فرزندان؛ این امر کانون خانواده را به محیطی آرام و سرشار از مهر و محبت تبدیل کرده و نقش به‌سزایی در افزایش احساس تعلق و دل‌بستگی نسبت به خانواده دارد (یافته‌های پژوهش ارزش و نگرشهای ایرانیان، ۲۰۰۱، ۲۰۰۳؛ معیدفر، ۲۰۰۴).

همتراز نبودن سطح تحصیلات والدین با فرزندان، نبود درک مقابل میان فرزندان و والدین و ناآشنایی والدین با ویژگیهای شخصیت و نیازهای دوران بلوغ فرزندان از مهم‌ترین مصادیق شکاف بین نسلی است. این شکاف موجب شده که رفتارهای مناسب و متناسب با انتظارات و توقعات میان والدین و فرزندان حاصل نشود و فرزندان با سرکوب غرایز و خواسته‌های خود روبرو شوند و گفتمانی منطقی میان والدین و فرزندان در جریان نباشد. همچنین فرزندان در این ناکامیها از محیط پیرامون خود الگوگیری کنند؛ و عواملی از جمله ترس، آرزو، تخیل، تهدید، مسائل عاطفی، روانی، اقتصادی و فرهنگی موجب می‌شوند تا فرد در اقدامی هیجانی و برای نجات خود از این شرایط اقدام به خودکشی بکند که متأسفانه در این اقدام راهی برای پیشمانی و بازگشت نیز باقی نمی‌ماند (نریمان، ۲۰۰۴؛ جلیلون، ۲۰۰۶؛ ذکایی، ۲۰۰۷). زمانی که جوانان می‌پندارند که از سوی والدین و اطرافیان خود درک نمی‌شوند، انگیزه انجام کارهای نابهنجار و ضد قانونی در آنها چند برابر می‌شود؛ البته

شدت این پیامدها با توجه به جامعه و تحولات آن و نیز نوع خانواده (سستی، مدرن یا بینابین بودن) متفاوت است. با توجه به اینکه شکاف نسلی موضوعی کهن و جزئی از زندگی بشر محسوب می‌شود؛ و از تمایزهای دوقطبی و شدید بین نسلی حکایت دارد که صورت بیرونی آن به شکل کشمکش و تعارضهای بین نسلی حکایت می‌کند. این مسئله در صورت نبود مدیریت صحیح؛ می‌تواند عامل مهم مشکلاتی از جمله گرایش به اعتیاد در جوانان باشد. لذا با آگاهی؛ آموزش و مدیریت صحیح این مسئله؛ می‌توان مانع از بروز آسیبهای اجتماعی خصوصا اعتیاد شد. در مسئله شکاف نسلی، در صورت نبود مدیریت صحیح؛ نسل فاصله گرفته به سوی رفتارهای ضداجتماعی و یا هویت منفی کشیده می‌شود. لذا با توجه به ویژگیها و حساسیتهای مخصوص سنین نوجوانی؛ گسست نسلیها اگر به تقابل نسلیها منجر شود آنگاه فرار از خانه می‌تواند از مهم‌ترین نتایج حاصل از این مشکل باشد که خود علت وقوع دیگر آسیبهای اجتماعی خواهد بود.

درمجموع با توجه به ادبیات پژوهش و تأیید تمامی فرضیه‌های پژوهش و هم‌چنین مقدار آن که تأیید صحت مدل است نتیجه می‌گیریم که فرضیه اصلی مبنی بر «شکاف نسلی با بروز آسیبهای اجتماعی در بین نوجوانان شهر تهران ارتباط معنادار و مستقیمی دارد» تأیید می‌شود. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های بالا همسو با نتایج تحقیقات حامد و پشنگ (۲۰۱۰)، صادقی‌فرد (۲۰۱۰)، انیل (۲۰۰۷)، کریمی مزیدی و همکاران (۲۰۱۳) و سعادت‌ی (۲۰۲۰) همسو است.

توجه به نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها بیانگر این است که وجود شکاف نسلی می‌تواند منجر به وقوع آسیبهای اجتماعی شود؛ و کاهش شکاف نسلی می‌توان احتمال بروز آسیبهای اجتماعی از جمله وقوع سرقت، پرخاشگری، مصرف مواد مخدر، خودکشی، ترک تحصیل، فرار از منزل را کاهش دهد. از طرف دیگر شواهد رو به رشدی نیز وجود دارد که درمان خانواده‌محور، کارکرد خانواده را بهبود می‌بخشد و در این زمینه نسبت به رویکردهای دیگر

برتری دارد (فالس، استیوارت، افارل و بیرچلر، ۲۰۰۳).

بنابراین، به منظور کاهش بروز آسیبهای اجتماعی در جامعه پیشنهادهای ذیل طرح می‌شود:

- تعامل و گفت‌وگوی نسل قدیم و نسل جدید (جوانان) و مذاکره بر سر ارزشهای مورد منازعه این دو نسل بر اساس الگوهای منطقی
- اهمیت دادن نسل قدیم و بزرگسال به انتظارات و ارزشهای نسل جدید
- انتقال ارزشهای و هنجارهای جهت‌دهنده به نسلهای حاضر توسط بزرگسالان با قراردادن خود به‌عنوان الگوی مناسب
- کاهش شکاف ارزشهای دو نسل با استفاده از کارگاههای فرهنگی و آموزشی برای ایجاد هدفی مشترک برای داشتن زندگی سالم و مفید
- با توجه به معناداری رابطه همنشینی با همسالان و دوستان منحرف با شکل‌گیری رفتار انحرافی و یادگیری رفتارهای پرخطر در جوانان، نظارت بر تعاملات اجتماعی فرزندان، بسیار مؤثر است و می‌توان با رویکردی منطقی، عواقب تعاملات اجتماعی با افراد منحرف را به جوانان گوشزد کرد. برای جلوگیری از این فرایند آسیب‌زا (همنشینی و تأثیر دوستان نایاب و منحرف)، کنترل و اقناع جوانان از طریق مذاکره و استدلال، کارایی مطلوبی دارد.

در این رابطه، پیشنهادهای ذیل مطرح می‌شود:

- تعامل بین نظام خانواده و جوانان برای حل مسائل و مشکلات پیش‌آمده
- تعیین معیارهای اجتماعی و هنجاری دوستی و رفاقت از سوی گروههای مرجع
- آموزش مهارتهای دوست‌یابی و تعیین الگوهای مناسب دوستی توسط نهادهای اجتماعی مربوط
- آگاهی‌دادن به خانواده‌ها برای نظارت و کنترل بیشتر آنان بر فرزندان و گوشزدکردن میزان

مجازات جرایم در صورت ارتکاب جرم توسط آنان

● برنامه‌ریزی مناسب برای تنظیم اوقات فراغت نوجوانان و جوانان
با توجه به اهمیت رسانه‌ها در شکل‌گیری افکار، عقاید، واقعیات و همچنین تأثیر آن بر بروز رفتارهای پرخطر، اقدام مناسب برای سیاست‌گذاری اجتماعی فرهنگی مطلوب و مخاطب‌پسند در رسانه ملی و شبکه‌های مجازی، ضروری به نظر می‌رسد؛ به‌گونه‌ای که گرایش مخاطبان به رسانه‌های جمعی متضاد با ارزشهای اجتماعی، کمتر شود. بر این اساس، پیشنهادهای زیر مطرح می‌شود:

- برگزاری جلسه‌های هم‌اندیشی بین متخصصان و روانشناسان خانواده و جوانان
- تشکیل کارگروه‌های ویژه برای خانواده‌ها و استفاده از متخصصان و مددکاران حوزه مسائل و آسیبهای اجتماعی، پزشکان اجتماعی و روان‌شناسان در این کارگروه‌ها
- تدارک برنامه‌های فرهنگی و آموزشی مرتبط با رفتارهای پرخطر برای مدارس و دانشگاه‌ها توسط رسانه‌ها
- تقویت ارتباط میان والدین دانش‌آموزان با مربیان و عدم واگذاری مسئولیت تربیت فرزندان به مدرسه یا خانواده به‌تنهایی
- تهیه و ساخت پویانماییهای اخلاقی و فرهنگی
- کنترل برنامه‌های خشن و غیراخلاقی و مدیریت بازیهای رایانه‌ای آسیب‌زا توسط خانواده و پایبندی رسانه‌ها در اطلاع‌رسانی صحیح اخبار و رویدادهای جامعه به شهروندان و پرهیز از بزرگ‌نمایی، سانسور و دروغ‌گویی

ملاحظات اخلاقی:

پژوهش حاضر از نوع پژوهش توصیفی تحلیلی و ازلحاظ روش، کمی است. اصول امانت‌داری در استفاده از منابع با ذکر نام و تاریخ اثر رعایت شده است. همچنین در مرحله

گردآوری اطلاعات و تحلیل و تفسیر داده‌ها صداقت و رعایت حقوق تمامی افراد لحاظ شده است. در اینجا لازم است از تمام افرادی که ما را در انجام این پژوهش یاری رساندند، قدردانی و تشکر شود.

- Abdollahian, Hamid; (2010) Generations and Gender Attitudes, Measuring Awareness of Conflict in Gender Attitudes. *Women's Research, Volume 2*. Pages 54-79 (in Persian)
- Ahmadi\$ moeeni, (2015), National Identity of Iran, Foundations and Challenges and Requirements, *Cultural Research Letter*, No. 6, Summer. Pages 10-29 (in Persian)
- Azad Armaki, Taqi, (2011), Genealogical Sociology in Iran, Tehran, *Institute of Social Humanities Pages* 35-51. (in Persian)
- Asadpour, Kh. (1395). *Prevalence and tendency to high-risk behaviors among undergraduate students of Tabriz University and related factors*, M.Sc. Thesis, University of Tabriz, Faculty of Law and Social Sciences, Department of Social Sciences.. (in Persian)
- Askari Nodooshan, Abbas; (2010), *Developmentalism and Family Change Idealism (with Emphasis on Demographic Variables in Iran), a Case Study in Yazd*, PhD Thesis, University of Tehran.. (in Persian)
- Bals, Cristo, (2006) *Generation gap, translated by Hossein Payنده*, Organon, No. 19
- Bourdieu, Pierre, Loic Wacquant. (2002). *An Invitation to Reflexive Sociology*. New York: Polity Press.
- Chit Saz Qomi, Mohammad Javad, (2007), *Recognizing the concepts of generation and generation gap*, Social Sciences Quarterly. (in Persian)
- Enillt u. (2007). *Investigate ways to support institutions in Spain Fqrvtst. Spain's National University Press*, third edition.2007.p44
- Eliasieh Morteza, (4) Principles of Imam Khomeini Decision Making, *Journal of Strategic Management Research*, Nos. 23 and 21.. (in Persian)
- falk.richard, (2005), Postmodern Fertility Preferences: From Changing Value Orientation to New Behavior", *Population & Development Review*, 27 (Supp.): 290- 331
- Hosseini, Reza (2014) *Factors related to the generation gap among girls and mothers in Bukan city*, Master's thesis, Islamic Azad University. (in Persian)
- Jalilund, Shirin (2009) *Examining and comparing mothers and daughters regarding social values*, master's thesis, Islamic Azad University. (in Persian)
- Jebli Ahmad Porn (2012). Generation gap in Iran and the effect of education on it, *Social Science Quarterly*, No. 23. (in Persian)

- Moeidfar, Saeed (2004), "Generation gap or cultural rupture (study of generation gap in Iran)", *Social Sciences Quarterly*, Vol.24. Pages 95-121 (in Persian)
- Mousavi Seyed Ali (2013), "Family, Generation Gap and Media", *Journal of Social and Media Social Sciences*, Vol. 4 Pages 25-43. (in Persian)
- Mousavi Chalak, Hassan, (2018) The role of education in preventing social harms, *program magazine* number 174, page 1 to 10. (in Persian)
- Rashid, Hassan, (2015) *Value conflict between parents and children from the perspective of Babol city students*, Master's thesis, Islamic Azad University. (in Persian)
- Robington, Earl and Weinberg, Martin (2009) *Approaches to the Seven Theories in the Study of Social Problems*, translated by Rahmatollah Siddiq, University of Tehran Press, First Edition
- Sabouri Khosrowshahi. Habib. 2014 Intergenerational differences in the family. *Iranian social science studies*, 11th year, autumn 2014, number 3.. (in Persian)
- Saadati and Abbaszadeh, (2013), sociological investigation of the relationship between social capital and depression, *Women's Studies*, Volume 13, Number 1, Pages 110-89. (in Persian)
- Stark, r. (2016) *Stark Sociology*, translated by Nasrin Tabatabai and Mohammad Pourjafari, Tehran: Third Edition
- Scheffers, Bernhard (2005), *Fundamentals of Youth Sociology*, translated by Keramataleh Rasekh, Tehran: Ney Publishing.